

Werken aan onafhankelijkheid

Jaarverslag 2009

Omdat je niet zonder kan

Aqua for All

Groningerhaven 7

Postbus 1072

3430 BB Nieuwegein

Telefoon 030 606 9621

Fax 030 606 9431

www.aquaforall.nl

e-mail info@aquaforall.nl

Rabobank 38 31 84 584

KvK 27248417

ANBI

Inhoud

Werken aan onafhankelijkheid	2
Aqua for All in het kort	4
Particuliere initiatieven en ontwikkelsporen	
• Particuliere initiatieven	6
• Business development	8
• Waterconservering	11
• Nieuwe sanitatie	14
Gefaciliteerde projecten	16
Wandelen voor water	18
Financieel jaarverslag	20
Jaarrekening 2009	21
Hoogtepunten in 2009	22

Colofon

Uitgave: Aqua for All **Redactie en productie:** Couwenberg Strategie & Communicatie, Utrecht

Fotografie: Aqua for All, Johan Anneveldt, Henk Holtslag, Adriaan Mels, Michelle Muus, Johannes Odé, Mathijs Oosterhuis, Harry Rolf, Guus Schoonewille, Frank van Steenberg, Klaas van der Ven, Sandra Vogd, Wereldwaternet

Vormgeving: b.ont concept & design, Den Haag **Druk:** Grafisch Bedrijf Crezée, Meerkerk

April 2010

Werken aan onafhankelijkheid

'Als de rijke wereld het druk heeft met de eigen ellende, staat de internationale solidariteit onder druk', sprak minister Koenders in november 2008 tijdens een lezing over Internationale Samenwerking 2.0. 'Armoedebestrijding is essentieel, juist nu', constateerde hij. 'Steeds minder vaak is hulp alleen de oplossing. Steeds meer worden marktmechanismen en sociale innovatie gebruikt om ontwikkelingsresultaten te boeken.' Een uitspraak naar ons hart. Als Aqua for All kunnen wij ons goed vinden in de vijf punten voor modernisering die de minister toen heeft geformuleerd. Grotendeels zijn het immers ook onze speerpunten: hulp als hefboom, creëren van werkgelegenheid, ontwikkeling van ketens, samenwerking met nieuwe spelers, en tenslotte aansluiten bij innovaties die blijken te werken.

Er was in 2009 veel kritiek in de media op ontwikkelingshulp. Vaak werd die geformuleerd vanuit eigen ervaringen. Een andere 'steen in de ontwikkelingsvijver' betrof het brede rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Dit advies aan de regering werd in januari 2010 officieel openbaar gemaakt. Naar oordeel van de WRR zou ontwikkelingssamenwerking veel meer ingebed moeten zijn in een globaliseringsagenda van de regering, met oog voor tal van internationale afspraken, die te vaak een belemmering blijken voor effectieve hulp. De WRR kiest voor armoedebestrijding door economische ontwikkeling, door te investeren in een opkomende middenklasse, met een duidelijke doorkijk naar de lagere inkomensgroepen en kansarmen. Hoofdauteur Peter van Lieshout is voorstander van focus op een klein aantal (tien) landen en concentratie op een beperkt aantal thema's, waaronder water. Aqua for All herkent zich in die aanpak en wil daar graag inhoudelijk en strategisch aan bijdragen, met armoedebestrijding als doel.

In dit jaarverslag 2009 laten wij zien hoe de projecten en ontwikkelingen waar Aqua for All bij betrokken was,

uitstekend passen in het gemoderniseerde beleid. Maar ook hoe we blijken aan te sluiten bij delen van het WRR rapport. Aqua for All heeft in 2009 doorgepakt met vernieuwende concepten. We betrekken ongebruikelijke spelers op de markt. We passen andere marketingtechnieken toe en ontwikkelen nieuwe vormen van financiering. Tegelijkertijd benutten we onze ervaring als alliantiebouwer. Hierin betrekken we zowel de publieke als private watersector. Onze kennis en onze expertise, gekoppeld aan financiële middelen, komen ten gunste van projecten die derden uitvoeren. Met onze focus op water en sanitatie hebben we de afgelopen jaren al flink bijgedragen aan het realiseren van millenniumdoel 7. Daardoor kregen meer mensen toegang tot veilig drinkwater en verbetering van sanitatie. Een leerpunt voor Aqua for All is de door de WRR bepleite focus op landen waar je al een relatie mee hebt. Gelden worden dan effectiever besteed. Tot op heden heeft Aqua for All geen restrictief landenbeleid gevoerd, met name vanwege de vele particuliere initiatieven die bij ons komen voor ondersteuning. De komende tijd willen we nagaan of focus onze effectiviteit verder kan verhogen.

Ongetwijfeld heeft de formule van Aqua for All bijgedragen aan de bereidheid van het ministerie om ons in 2009 een extra overbruggingssubsidie te geven van zeven miljoen euro. De TMF-subsidie (Thematische Medefinanciering) uit de periode 2006-2010 was namelijk medio 2009 al volledig besteed. Met de extra subsidie zijn we heel content. Hiermee kunnen veel al voorbereide projecten en programma's van Nederlandse partners ook worden uitgevoerd en soms zelfs geïntensiveerd. In 2009 is een aanvang gemaakt met een door DGIS (Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking) uit te voeren externe evaluatie van het door Aqua for All gevoerde beleid, alsook het gebruik van de TMF-gelden en aanvullende financiering. Voor Aqua for All een belangrijke toets met ongetwijfeld veel leermomenten. Zeker omdat die hefboom werkwijze ook zeer interessant blijkt te zijn voor andere fondsen dan DGIS subsidies. Wie

Miljoenen genereren miljoenen

Op 26 september 2009 bevestigen minister van Ontwikkelingssamenwerking Bert Koenders, directeur van Aqua for All Sjef Ernes, voorzitter van Aqua for All Wim van Gelder en ambassadeur voor de millenniumdoelen Stella Ronner-Grubacic, met een druk op de knop een tweejarig akkoord. Met de extra inzet van zeven miljoen euro mobiliseert Aqua for All vijf miljoen euro van de Nederlandse watersector en particulieren voor millenniumdoel 7. Daardoor krijgen ten minste 815.000 mensen toegang tot veilig drinkwater en sanitatie. Van het geld wordt zestig procent ingezet in landen die sterk achterlopen op hun millenniumdoelstelling.

van zijn euro (meer dan) een daalder wil maken en daarbij de watersector als partner zoekt, dan wel programma's zoekt die bijdragen aan de millennium 7-doel-stelling, kan op eveneens Aqua for All als intermediair inschakelen. Onze transparante werkwijze en creatieve geest staan ter beschikking. Ook dat is werken aan onafhankelijkheid.

Inmiddels heeft Aqua for All in november 2009 een nieuw programma voor de periode 2011-2015 ingediend, *Bridging Continents, connecting Water* genaamd, passend binnen het subsidiekader van MFS-2 (Medefinancieringsstelsel 2). We werken aan een verbeterd programma, met zestien supportpartners die ons programma onderschrijven, lerend van de moderniseringspunten van de minister en van de WRR-voorstellen. Een belangrijk punt naar onze mening is de door de WRR bepleite afbouw van de afhankelijkheid van hulp. Aqua for All draagt er de komende jaren aan bij dat ingezette ontwikkelingen worden verduurzaamd. Dit doen we door nog meer aandacht te geven aan capacity building, business development en meerjarenplanning. In 2009 besteedde Aqua for All al 25 procent van de beschikbare middelen aan de ontwikkelingsporen rainwater harvesting, business development en nieuwe sanitatie. Het project Safi Sana dat we elders in dit jaarverslag beschrijven, is daar een voorbeeld van. Als de lokale organisatie op poten staat, trekken we ons als Aqua for All weer met een gerust hart terug op onze kernactiviteit van subsidieverstrekker en adviseur. Maar we blijven toezien op borging van het resultaat!

Voor u ligt het jaarverslag 2009. Met daarin veel aandacht voor onze partners en hun programma's die wij hebben gesteund. Want zij zijn het die het doen. Wij zijn trots op wat er is bereikt, samenwerken loont. Want ook dat leidt tot onafhankelijkheid.

Sjef Ernes, directeur

'Door verdubbeling Aqua for All voeren wij twee keer zoveel projecten uit'

De grootste ontvanger van projectsteun in 2009 was Water for Life, dat meer dan 500.000 euro verdubbeld zag worden ten gunste van projecten in onder andere Mozambique, Vietnam en Ghana. Deze projecten liggen in de periferie van door Vitens-Evides International (VEI) aangegane partnerschappen met waterbedrijven in ontwikkelingslanden. Water for Life is het klantenfonds van drie waterbedrijven, waaraan klanten op vrijwillige basis een bedrag bovenop hun waterrekening kunnen doneren. Adriaan Mels, projectdirecteur bij VEI: 'Onze medewerkers stellen in overleg met lokale partners projecten voor, die met de bijdragen van de klanten worden gefinancierd. Doordat we zelf ter plekke werken, kunnen we de uitvoering van de projecten van dichtbij volgen. Tegelijkertijd komt - door de verdubbeling van Aqua for All - eigenlijk 200 procent van het geld van onze klanten ten goede aan de doelgroep. We kunnen immers twee keer zoveel projecten uitvoeren. Aqua for All is een informele organisatie, niet zo groot, waardoor de lijnen kort zijn. Tegelijkertijd is er veel professionaliteit, expertise en een goed netwerk.'

Resultaten die tellen

Voorzieningen	Bereikt aantal mensen in 2009
Drinkwater	
Voorziening binnen MDG-criteria	283.307
Voorziening voor schoolkinderen	96.524
Huisfilters	62.691
	442.521
Sanitatie	
Prive-voorziening	60.490
Voorziening schoolkinderen	41.380
Publieke of demo-toilet	10.209
	112.079

Aqua for All in het kort

De werkwijze van Aqua for All

Aqua for All is opgericht in 2002 door de Nederlandse watersector, met als doel de allerarmsten op de wereld te voorzien van veilig drinkwater en goede sanitaire voorzieningen. Aqua for All mobiliseert kennis, expertise en financiële middelen vanuit de Nederlandse watersector voor ontwikkelingsprogramma's, gericht op water en sanitatie. Gekoppeld aan haar hoofddoelstellingen speelt Aqua for All meerdere rollen, namelijk als:

- financiële hefboom;
- makelaar;
- innovatief partner;
- onafhankelijk adviseur;
- kwaliteitsbewaker.

Knooppunt van expertise, financiën en ontwikkelingssamenwerking

Vanuit de verschillende rollen van Aqua for All is een groot netwerk ontstaan van heel verschillende organisaties. Wat zij gemeen hebben, is dat zij betere leefomstandigheden in ontwikkelingslanden nastreven door het bieden van veilig drinkwater en een betere sanitatie. Op het knooppunt Aqua for All vinden zij partners en ideeën om van gedachte tot uitvoering te komen. Daartoe was Aqua for All op diverse congressen niet alleen actief aanwezig, maar vaak ook betrokken bij de organisatie:

- Midden Oosten Afrika conferentie voor het Midden en Klein Bedrijf (MKB) over ontwikkelingssamenwerking als business. Aqua for All leidde een workshop over kansen voor het MKB en slimme mengvormen van financiering;
- WASH-bijeenkomst over capaciteitsopbouw, georganiseerd samen met onder andere Wateropleidingen en Unesco-IHE. Ruim zeventig mensen namen deel aan workshops over Water Operator Partnerships, opzet van opleidingsinstituten en financieringsmixen;
- platformbijeenkomst voor de Koepelgroep Ontwikkeling Nieuwe Sanitatie Systemen van STOWA. Doel was om de circa zestig aanwezige waterschappers en vertegenwoordigers van ngo's bewust te maken van de toepassingsmogelijkheden van nieuwe sanitatie in OS-landen, alsook van de winst die toepassing oplevert;
- matchmaking event voor Women for Water Partnerships, waarbij acht projecten werden gekoppeld aan geïnteresseerde Nederlandse partijen;
- inspiratiedagen van de Waterschappen, samen met de Unie van Waterschappen, NWB-Fonds en het WASH-bureau;
- gastcollege met debat op de Erasmus Universiteit over Globalisation and international entrepreneurship for the Base of the Pyramid.
- jaarlijkse Wereld Water Dag congres in samenwerking met het NWP en Unicef, over samenwerken en innovatie.

Deelnames

Aqua for All participeert in diverse werkverbanden. In 2008 en 2009 maakte de directeur van Aqua for All een dag per week deel uit van het WASH-bureau, ter ondersteuning van capaciteitsopbouw, publiek-private samenwerking en matchmaking. Als lid van het NWP-ngo Platform is Aqua for All trekker van een werkgroep rond publiek-private samenwerking en levert zij concrete input aan werkgroepen rondom smart solutions, sanitatie en lobby. Sinds 2006 is Aqua for All namens DGIS lid van de RWSN steering committee (rural water supply network). Wij steunen het netwerk met een subsidie voor communicatie en rapportage. Daarmee stelt het netwerk informatie beschikbaar aan lokale Afrikaanse hulporganisaties over hoe zelf te voorzien in drinkwater. Aqua for All is bestuurslid van het NWB-fonds, dat buitenlandactiviteiten van de waterschappen financiert.

Enkele feiten en cijfers

- *Begunstigden*: vanaf de oprichting in 2002 staat de teller van Aqua for All op 2,35 miljoen begunstigden; dat is de bevolkingsomvang van de steden Rotterdam, Amsterdam en Den Haag tezamen. Uit evaluaties in het veld blijkt dat de in projecten geplande aantallen begunstigden vaak zelfs hoger waren.
- *Capaciteitsontwikkeling* steeg naar 25 procent, mede dankzij samenwerking met Wateropleidingen.
- *Extra subsidie*: het ministerie drukte zijn waardering voor de formule van Aqua for All uit door toekenning van een extra subsidie van zeven miljoen euro voor twee jaar.
- *Kwaliteitsborging*: Aqua for All verwierf het certificaat ISO 9001 voor kwaliteitsborging.
- *KIOSK-loket*: dit jaar ging - inclusief verdubbeling - 762.000 euro naar kleine projecten onder de 25.000 euro, die via het speciale KIOSK-loket binnenkwamen. Samen met Akvo is een bijeenkomst georganiseerd, waar particuliere initiatiefnemers advies over hun project konden inwinnen bij de aanwezige experts.
- *Wandelen voor Water*: de campagne trok 19.000 leerlingen en leverde ruim 600.000 euro op voor projecten, een bedrag dat Aqua for All verdubbelde.
- *CD About Water*: de CD van Leonie Jansen met muzikanten uit vijftien landen, gesponsord door NWP, PWC, Deltares en KWR, kwam in maart uit. Wij willen mensen en organisaties hiermee inspireren en verbinden met ons werk. De opbrengsten komen ten goede aan projecten van Women for Water Partnership.

De organisatie op 31 december 2009

Het bureau van de stichting Aqua for All bestaat uit tien personen, op een formatiebasis van zeven fte en 0,9 fte inhuur:

- Sjef Ernes, directeur;
- Dick Bouman, hoofd projectenbureau;
- Elbrich Spijksma, projectmedewerker;
- Elise Brandwijk, projectmedewerker;
- Mark Rietveld, projectmedewerker;
- Hetty Brunt, secretaresse;
- Agnes Delvaux, communicatie & public relations;
- Richard Geneste, (extern) financiën & interne controle;
- Marieke Roekx, (extern) campagnecoördinator Wandelen voor Water;
- Robin Pistorius, (extern) kwaliteitsadviseur.

Het bestuur wordt gevormd door:

- Wim van Gelder, oud-voorzitter Vewin en oud-commissaris van de Koningin in Zeeland;
- Monique Bekkenutte, directeur Waternetwerk;
- Ria Doedel, directeur Waterleiding Maatschappij Limburg;
- Fon Koemans, oud-directeur Nederlandse Waterschaps bank;
- Wim van Vierssen, directeur KWR Watercycle Research Institute;
- Jeroen van der Sommen, directeur Netherlands Water Partnership;
- Gerard Doornbos, dijkgraaf Hoogheemraadschap van Rijnland, bestuurslid Unie van Waterschappen.

Het bestuur besteedde in haar vergaderingen met name aandacht aan de vaststelling van de jaarrekening, het accountantsrapport en het jaarverslag 2008. De statuten zijn bijgesteld in verband met de in de loop der jaren veranderde werkwijze met co-financiers, sponsors en projectpartners. Er werd een nieuwe procuratieregeling afgesproken. Met de directie is intensief van gedachten gewisseld over de nieuwe subsidieronde MFS-2 van 2011-2015. Dit resulteerde in het programmavoorstel *Bridging Continents, Connecting Water*.

Het Comité van Aanbeveling bestaat uit:

- Leoni Jansen, zangeres en programmamaker;
- Herman Wijffels, co-voorzitter Worldconnectors
- Hanja Majij Weggen, tot 1 oktober 2009 Commissaris van de Koning in Noord-Brabant;
- Lodewijk de Waal, directeur Humanitas;
- Jacques Schraven, bestuurder.

Thony Ruys (oud-bestuursvoorzitter Heineken) is eind 2009 afgetreden.

De Project Selectie Advies Commissie (PSAC) krijgt van Aqua for All projectaanvragen ter beoordeling voorgelegd, inclusief voorgenomen directiebesluit. In de PSAC hebben een aantal leden uit de expertgroep zitting. Toetsing vindt plaats op criteria als technische en organisatorische haalbaarheid, aannemelijkheid van duurzame borging, effectiviteit en efficiency en de basisprincipes van Aqua for All. Door selectiekoppels uit de PSAC zijn 36 projecten beoordeeld. Het betrof 24 volledige aanvragen en 12 vervolg- of bijzondere projecten (rond business development), waar andere experts al in hadden geadviseerd. Uiteindelijk zijn alle projecten goedgekeurd, soms met aanvullende voorwaarden. In twee gevallen werd niet de volledige aanvraag gehonoreerd vanwege een afgekeurd onderdeel.

- Fred de Bruijn, Witteveen+Bos
- Hans Dits, consultant
- Dick Luijendijk, consultant
- Jan Oomen, DHV
- Eri Salomé, Vitens
- Janette Worm, consultant

Per 1 juli 2009 heeft de PSAC afscheid genomen van haar voorzitter, Wim Langendijk.

Nieuwe medewerkers

Agnes Delvaux, hoofd communicatie, werkte als communicatieadviseur voor het Wereld Natuur Fonds, maar ook als docent communicatie in het MBO. 'Ik ben een mens met een missie en een stukje ongeduld, want een klus moet ook een keer af. De lijnen uitzetten en nieuwe dingen opzetten vind ik leuk.'

Mark Rietveld, projectmedewerker, studeerde in Wageningen en houdt zich in het bijzonder bezig met toepassing van techniek in ontwikkelingslanden. 'Ik vind Aqua for All een interessante organisatie, die steeds op zoek is naar nieuwe, ondernemende plannen.'

Particuliere initiatieven en ontwikkelsporen

Aqua for All is een ontwikkelaar. Samen met tal van organisaties ontwikkelen we nieuwe concepten en voeren die uit om millenniumdoel 7 dichterbij te brengen. In 2009 volgden we de drie sporen van business development, waterconservering en nieuwe sanitatie. We beschrijven enkele concepten en de organisaties waarmee we samenwerken, waaronder waterbedrijven en waterschappen, kennisinstututen, ngo's en financiële experts. We laten medewerkers van de betrokken organisaties aan het woord, die met veel passie over hún project vertellen en wat Aqua for All daarin voor hen betekent. Uiteraard besteedt Aqua for All in de dagelijkse praktijk ook veel tijd aan particuliere initiatiefnemers, die hun projecten voor financiële of technische ondersteuning door Aqua for All voordragen. Enkele projecten komen hierna in beeld. In dit jaarverslag is een lijst opgenomen van de projecten die Aqua for All in 2009 ondesteunde. Helaas, niet alles lukt: we lichten toe waarom sommige projecten niet slaagden en wat we eraan doen om dat in de toekomst te voorkomen.

PARTICULIERE INITIATIEVEN

ZOA: met waterputten en latrines cholera te lijf in Monrovia, Liberia

Tijdens de burgeroorlog van 1989 tot 2003 zijn de watervoorzieningen in Liberia ernstig verwaarloosd en vernield. In de laatste jaren is al veel aan wederopbouw gedaan, maar vooral in de steden zijn de voorzieningen nog slecht. In een aantal wijken van Monrovia komt cholera voor, een van de ziektes die zich vooral verspreiden door besmet water. Aqua for All en ZOA Vluchtelingen zorg zijn een contract aangegaan voor ruim 400.000 euro. Het bedrag is bestemd voor een project van ZOA in twee sloppenwijken in de hoofdstad Monrovia. ZOA heeft hiervoor zelf de helft van de fondsen gewonnen. Met het beschikbare budget kan ZOA in die wijken veertig putten en twintig latrineblokken bouwen en hygiënevoorlichting geven. In totaal krijgen 20.000 mensen schoon drinkwater en 3.200 mensen betere sanitaire voorzieningen.

Vóór het afsluiten van het contract heeft Aqua for All haar expertise ingezet om het projectvoorstel aan te scherpen. Dick Bouman bezocht daartoe het projectgebied. Bovendien heeft Aqua for All de hulp van Practica Foundation inge-

schakeld. Practica Foundation is expert op het gebied van aangepaste technieken. Het resultaat van de samenwerking in dit project is dat er wordt gewerkt met handgedreven boringen. Hierdoor kan met lage kosten toch diep worden geboord, zodat er minder kans is op vervuiling van de putten. De inzet van Aqua for All draagt bij aan het verbeteren van de kwaliteit van het project, alsook aan de introductie van nieuwe low-cost technieken in Liberia.

'Er moet iets gebeuren'

Sandra Vogd werkt op de afdeling Fondsenwerving en Voorlichting van ZOA. 'Als je weet dat één op de vier kinderen in Liberia zijn vijfde verjaardag niet haalt, dan weet je dat er iets moet gebeuren.

Belangrijke oorzaken van overlijden zijn de zogenaamde watergerelateerde ziektes, waaronder cholera, maar ook malaria. In een andere wijk van Monrovia heb ik gezien hoe het beter kan. ZOA had hier nieuwe waterpompen en latrinehuisjes neergezet. Een watercomité is verantwoordelijk voor gebruik en onderhoud van de pompen. Voor het gebruik van de latrines wordt een kleine bijdrage aan de bevolking gevraagd, een systeem dat ook voor de oorlog in Liberia gebruikelijk was. Een lokale partner geeft hygiënetrainingen aan voornamelijk vrouwen, plus een hygiënekit met daarin een schone jerrycan. Want wat heb je aan schoon water in een vieze emmer? De input van Aqua for All en het voorstel om Practica in te zetten is als positief ervaren. Door de training van Practica en hun nieuwe boortechneik wordt nu water opgepompt dat niet meer gechloord hoeft te worden. Op dit moment zijn 22 van de 40 pompen geslagen en de locaties voor de overige pompen en latrines bepaald. Het project wordt in 2010 afgerond.'

ECVM: aanleg leidingen voor water-transport op Pemba, Tanzania

Aqua for All sloot een partnership met de ECVM (European Council of Vinyl Manufacturers), een verband van grondstofproducenten, voor de donatie *in kind* van leidingmateriaal met toebehoren ter waarde van 60.000 euro. Hiermee ondersteunt Aqua for All een regen- en afvalwater transportproject op het Tanzaniaanse eiland Pemba, in de stad Chake Chake. Door cholera en dysenterie - als gevolg van zware regenval en ongecontroleerde lozing van afvalwater - was het sterftecijfer tot voor kort bijna vier keer zo hoog als het gemiddelde. De aanpak is geheel lokaal opgezet. Het project zelf is een demonstratieproject van United Nations Environment Programme (UNEP) om meerdere kustplaatsen te laten zien hoe simpel storm- en afvalwatermanagement kan worden aangepakt. De eindzuivering is gebaseerd op toepassing van de waterharmonica-helofyt vijvers, ontwikkeld door waterschappen in Nederland.

Waar nodig bieden Aqua for All en Wavin technisch advies en professionele begeleiding tijdens de aanleg van de leidingen. Eind 2005 stelde Rolf Bürmann, senior projectmanager van Wavin Overseas, na een eerste veldbezoek aan Pemba vast dat een PVC-rioleringsysteem goed mogelijk was met standaard componenten. Op basis hiervan werden contracten gesloten tussen ondermeer de lokale overheid, ECVM en Aqua for All. Later heeft Rolf Bürmann samen met vrijwilliger Johan Anneveldt het basisontwerp doorgenomen.

'Mensen willen graag leren'

Johan Anneveldt is via de databank van vrijwilligers benaderd door Aqua for All om te helpen in dit rioleringsproject. Hij is technicus en voelt zich zeer betrokken bij het overdragen van kennis en kunde. Nadat er in juni 2008 vijf grote containers vol materiaal door Wavin naar Mombasa in Kenia waren verscheept, werden ze een half jaar na dato op het naburige, grotere eiland Zanzibar gelost. Daarna moesten alle materialen worden overgebracht in dows (zeilboten met motor), voor transport naar Pemba. Na de officiële start van het rioleringsproject ging Johan er in de zomer van 2009 heen. Hij demonstreerde ondermeer het belang van een vlakke ondergrond en een afschot van één procent over het totale traject voor de buizen. Johan introduceerde ook de zogenaamde 'toolbox meeting', een bijeenkomst aan het begin en eind van de werkdag. Johan: 'Dan wordt het werk geëvalueerd en medewerkers kunnen hun ideeën over praktische aspecten van het werk naar voren brengen. Ik merkte dat de betrokken mensen heel graag willen leren en ook de capaciteiten hebben om het werk tot een goed einde te brengen, mits er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om hen te blijven begeleiden.' In het najaar van 2009 heeft Aqua for All-expert Jos de Graaf een vervolgmisssie uitgevoerd.

Unicef: drinkwater en sanitatie voor scholen en klinieken in Papoea Nieuw-Guinea

Dankzij een partnership met Wavin onder de naam 'Providing Essentials for Children' beschikte Unicef over de middelen om drinkwatersystemen en toiletten aan te leggen en te repareren in klinieken en scholen in twintig dorpen op Papoea Nieuw-Guinea. Tevens werden lesmaterialen ontwikkeld voor lessen in hygiëne. Wavin leverde de materialen voor regenwateropvang, irrigatie en latrines, Aqua for All verdubbelde de waarde van deze donatie. Vanwege de goede voortgang heeft Wavin besloten het partnership met Unicef te verlengen tot 2012. In de twintig dorpen hebben nu ongeveer vijfduizend kinderen en drieduizend volwassenen toegang tot veilig water en sanitatie.

300in6: kleinschalige waterzuiveringsproducten

De gedachte achter het initiatief **300in6** is om 300 miljoen mensen in zes jaar te helpen aan beter drinkwater door middel van kleinschalige waterzuiveringssystemen, zoals het Tulip filter. Henk Holtslag nam het initiatief uit onvrede met de geringe aandacht voor zuivering van water op huishoudniveau. De hamvraag is: wat zijn barrières om filters en dergelijke te verkopen en hoe slechten we deze? Belangrijke drempels blijken te liggen op het gebied van marketing, financiering en distributie. De ideeën worden daarom ontwikkeld met partijen die verstand hebben van marketing (Unilever, Rabo, ngo's). **300in6** werkt aan betalingsmogelijkheden voor armere mensen en het opzetten van een distributieketen met een franchise formule. Voor betaling is wellicht het gebruik van mobiele telefoon en SMS een optie. **300in6** is een Zwitsers/Nederlands initiatief, waarbij Aqua for All het secretariaat van **300in6** financiert. Momenteel worden vijf succesvolle business modellen onderzocht die kansen bieden voor opschaling.

'Aqua for All onderkent belang van onderzoek en ontwikkeling'

Henk Holtslag werkt ruim 25 jaar als technisch geschoold ontwikkelingswerker, ondermeer voor Connect International. Henk maakt zich sterk voor 'Smart water solutions', waarvoor hij in 2008 een koninklijke onderscheiding kreeg. 'Iedereen een waterkraan in huis is (voorlopig) niet haalbaar, maar iedereen een waterfilter in huis wel. Dankzij de visie van Aqua for All, dat onderzoek en ontwikkeling belangrijk is om betaalbare waterproducten te ontwikkelen, is het filter met tien dollar wellicht het goedkoopste ter wereld voor deze capaciteit. Voor families die dat niet in één keer kunnen betalen, komen er betalingsopties.' Henk geeft drie maanden per jaar trainingen aan ngo's en lokale werkplaatsen in Afrika, zoals in het gebruik van touwpompen, een van die slimme oplossingen.' Wereldwijd zijn er al ruim 100.000 touwpompen in gebruik. Via Connect International worden lokaal touwpompen en waterputten gemaakt en commercieel verkocht door bedrijfjes in onder andere Tanzania en Zambia.'

Basic Water Needs: Tulip filter ook effectief in rampsituaties

De ontwikkelfase van het sifonfilter door Basic Water Needs, mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van Waterbedrijf Groningen en Aqua for All, is afgerond. Het is een voorbeeld van aangepaste techniek, waarmee mensen thuis die geen of onbetrouwbaar kraanwater hebben, op een eenvoudige manier water kunnen zuiveren. Daardoor draagt het filter heel direct bij aan de gezondheid van veel mensen en het verminderen van medische kosten.

Onder de naam Tulip filter wordt het product nu op drie continenten uitgezet. In rampsituaties als de cholera-epidemie in Zimbabwe en de aardbeving in Haïti bleek het een uiterst effectief product te zijn. Het filter wordt onder andere geïntroduceerd in Oost Afrika via Connect International en in Cambodja via Ideas at Work. Zij gaan het filter tot een echt bottom of the pyramid succes maken. Het filter komt als voordelige keus uit de bus bij de vergelijking van een achttal thuisproducten voor desinfectie en beperkte virusverwijdering. Connect International demonstreert het filter op fora als het Wereld Water Forum en het is door Klaas van der Ven getoond op de Aquatech in New Delhi. Het succes is nu zo groot, dat het filter meedoet in een omvangrijk initiatief ter promotie van thuiswaterzuiveringsproducten onder het **300in6** initiatief.

'Ervaring en creativiteit inzetten voor vernieuwing'

Klaas van der Ven heeft jarenlang onderzoek gedaan naar een eenvoudige en kosteneffectieve manier om gezinnen met een laag inkomen aan veilig water te helpen. Dit werd later de stichting Basic Water Needs. Klaas: 'Wanneer je ervaring en creativiteit kunt focussen, medewerking van externe experts inroept en weet door te zetten, pas dan kun je met echte vernieuwing komen.' De gebruikers moeten het filter regelmatig schoonmaken met een bijgeleverd sponsje. Ongeveer één keer per jaar moet het keramisch filterelement worden vervangen. Klaas heeft het filter getoond op de Aquatech in New Delhi. 'De belangstelling was overweldigend. We verwachten een grootschalige introductie in India over enkele maanden. Tot nu toe zijn er circa 93.000 waterfilters besteld en afgeleverd. Voor 2010 verwachten we een afzet van meer dan 150.000 Tulip filters. Sterk dat Aqua for All dit innovatieve project heeft durven en willen ondersteunen!'

Instructie door Henk Holtslag

Studentes ontwikkelen Decision Support Tool

In februari startten twee studentes van de Saxion Hogeschool, Wikke Novalia en Nadine Tchekoua, een vijf maanden durende opdracht om een flink aantal zuiveringsapparaten in kaart te brengen. Het onderzoek had een tweeledig doel. Allereerst betrof het een inventarisatie en classificatie van producten voor kleinschalige zuivering voor specifieke problemen als bacteriën, virusvervuiling, arseen, fluor en zout. Het tweede doel was te komen tot een beslismodel om tot de beste koop te komen, waarbij

zij criteria ontwikkelden die in relatie stonden tot de context. Op 19 mei presenteerden zij hun aanpak voor het opzetten van een Decision Support Tool voor waterbehandeling aan een panel van acht deskundigen van Aqua for All. De studentes werden begeleid door Witteveen+Bos. Wikke en Nadine wonnen twee prijzen met hun onderzoek: de Scriptieprijs van Saxion in Deventer en de Waternetwerkscriptieprijs. Hun studie vormt de basis voor het smart desinfectieboekje dat in april 2010 wordt uitgereikt.

Keramische potfilter (CPF)

Wereldwijd worden er naar schatting in twintig landen keramische potfilters geproduceerd van lokale materialen: klei en zaagsel of rijstkaf worden gemengd met water, in een vorm geperst en daarna gebakken in een oven. Het organisch materiaal verbrandt, waardoor de pot poreus wordt; impregnatie met zilver voorkomt latere aanwas van bacteriën. Het keramische potfilter is een betaalbaar alternatief voor de productie van drinkwater op huishoudelijke schaal. Het succes van het filter is grotendeels gebaseerd op praktijkervaring. Om wereldwijd acceptatie te verkrijgen als een goed en betaalbaar drinkwaterzuiveringssysteem is een vorm van certificering noodzakelijk. Ook marketing is essentieel en moet voldoende aandacht krijgen. Deze punten zijn de peilers van het onderzoeksproject van de CPF-werkgroep van Aqua for All. In een workshop van de werkgroep tijdens een IWA-conferentie in de Verenigde Staten werd in 2009 een eerste stap gezet in de ontwikkeling van een internationale gemeenschap van partijen, betrokken bij de CPF. Een gezamenlijke aanpak levert een grote bijdrage aan het bereiken van de millenniumdoelen. Inmiddels is een gezamenlijk onderzoeksproject gestart, waaronder het bouwen van een proefoven in Cambodja.

3R-programma: vasthouden van regenwater

Aqua for All financiert al jaren ontwikkelprogramma's die rainwater harvesting (het vasthouden van regenwater voor later gebruik) promoten als structurele en duurzame bron om het grondwater aan te vullen ten gunste van het drinkwater en de voedselproductie.

Programma's rondom zanddammen, rainwater trenching en aquifer storage zijn allemaal voorbeelden van de 3R-methode: Retention, Recharge and Re-use. Deze drie

stappen worden gezien als de basis voor een goed watermanagement.

Tijdens de World Water Week 2009 in Stockholm werd een alliantie bekend gemaakt tussen drie actoren die zich met water harvesting bezig houden: Acacia Water, RAIN en MetaMeta. Aqua for All is als partner en sponsor verbonden aan 3R. In 2009 is een volwaardig programma ontwikkeld, met proefprojecten in Kenia en Burkina Fasso.

Accacia Water: 'Van zanddammen in Kenia tot mondiaal 3R-concept'

Albert Tuinhof, geohydroloog, werkt als senior adviseur voor Acacia Water. 'Het 3R verhaal is begonnen met de zanddammen in Kitui in Kenia in 2004. We wilden toen vooral nagaan waarom de dammen in dit gebied zo goed functioneren. Ze dragen in belangrijke mate bij aan de beschikbaarheid van water en daarmee aan verbetering van de lokale economie en leefomstandigheden. Met steun van Aqua for All zijn ondermeer studenten ingezet die in samenwerking met de lokale ngo's en bewoners het veldwerk hebben gedaan. Het leverde ons ook informatie op over het toepassen van de dammen in andere gebieden.'

'Samen met de RAIN Foundation en andere partners zijn inmiddels zanddammen ontworpen en gebouwd in Ethiopië, Burkina Faso en Botswana. Opslag van water in droge periodes gaat echter over meer dan alleen zanddammen. Dat idee hebben we de laatste jaren verder uitgewerkt en vastgelegd in het 3R concept. Samen met Frank van Steenberg van MetaMeta heb ik een boekje verzorgd over 3R: Managing the water buffer for development and climate change adaptation. Mijn taak in de 3R-alliantie is nu vooral om het concept internationaal onder de aandacht te brengen, waaronder bij de Wereld Bank waar ik parttime voor werk. Ook wil ik opvolging geven aan initiatieven, allianties en projecten waarin 3R kan worden toegepast. Zo zijn we momenteel bezig in Bangladesh in opdracht van Unicef. We ontwikkelen 3R-tools, waarbij Aqua for All ons ondersteunt door het beschikbaar stellen van KWR-deskundigen.'

'Van de zanddammen in Kitui tot het mondiale 3R-concept is een traject van vijf jaar geweest, waarbij Aqua for All vanaf het begin betrokken was. Dat is ook het sterke punt van Aqua for All: ze heeft vanaf het begin geloofd in het concept van (grond)waterberging. Door de jaren heen kregen we zowel financieel als moreel en inhoudelijk steeds de volle steun voor het proces. Aqua for All kan zich daarom met recht mede-eigenaar noemen van 3R.'

RAIN Foundation: opschalen rainwater harvesting (RWH)

De RAIN Foundation investeert in het vergroten van de capaciteit om regenwater op te slaan voor gebruik door kwetsbare groepen. Tot voor kort oriënteerde het RAIN-programma zich vooral op het opvangen van water dat van de daken komt. RAIN wil bereiken dat RWH gezien gaat worden als onderdeel van regionaal watermanagement. Regenwateropslag in de ondergrond, zoals door zanddammen, behoort ook tot het RAIN-pakket.

Het Delflandse Team Planvorming stelt 900 uur beschikbaar voor bureau-onderzoek, gecoördineerd door RAIN. De resultaten van het onderzoek worden door middel van het netwerk en de partners van RAIN in de praktijk bekend gemaakt. Ook waterschap Velt en Vecht is bij RAIN betrokken. Zij zetten hun expertise op het gebied van grondwaterhydrologie, stroomgebiedsmanagement en beleidsontwikkeling in voor het RAIN-programma ter versterking van de Rainwater Harvesting Capacity Centers in Ethiopië, Burkina Fasso en Nepal. Velt en Vecht voert ondermeer in Ethiopië onderzoek uit naar fluctuaties van het grondwaterreservoir van zanddammen, om inzicht te verkrijgen in de beschikbaarheid van water gedurende het jaar. De uren die de waterschappen *in kind* doneren, worden door Aqua for All verdubbeld en aan het RAIN-project ter beschikking gesteld voor activiteiten gericht op het behalen van de millenniumdoelen.

'Komen tot een beslismodel voor RWH'

Jeroen Snijders is senior adviseur planvorming bij Hoogheemraadschap Delfland. Hij maakt deel uit van het Team Planvorming, dat begon als een alternatieve vorm van teambuilding. 'Het project biedt ons gelegenheid onze horizon te verbreden en onvermoede talenten bij elkaar te ontdekken. Dat is het teambuildingsaspect. Tegelijkertijd is het een serieuze opdracht. Het team inventariseert voor RAIN de beste RWH-technieken, gebaseerd op de specifieke karakteristieken van de diverse technieken en succesfactoren, zoals financieringssystemen. Het is de bedoeling dat de studie resulteert in een soort beslismodel. Ook willen we over rainwater harvesting een internetsite openen, die RAIN kan gebruiken voor planning en trainingen. We willen RAIN een bruikbaar product leveren.'

PWN: water harvesting en ondergrondse opslag in Tanzania

In de Usambara Mountains van Tanzania zijn in de jaren '80 met Nederlandse hulp bronwatersystemen aangelegd. Waar afstromend grondwater aan de oppervlakte kwam, werd het vanuit de aldus ontstane bronnen met een leiding afgevoerd naar een opvangreservoir. Dit reservoir voorzorg vier dorpen van water. In de loop der jaren kwam er echter steeds minder water in het reservoir, ondanks dat het voldoende regende. Harry Rolf, geohydroloog van PWN, startte in 2006 een veldonderzoek. De oorzaak is inmiddels duidelijk. Door ontbossing van de bergen gaat er veel minder water de grond in. Het water wordt niet meer afgevangen, maar stroomt onder de drainagegeulen door het gebied uit. Doordat er te weinig water in de bodem zit, vallen de innamepunten van het watersysteem in de zomer te snel droog. De oplossing is gezocht in de opvang van afstromend regenwater door middel van dammetjes en het terugbrengen in de grond via grindkuilen. Door de ondergrondse voorraad aan te vullen kunnen de bronnen weer meer water geven en wordt een relatief goedkoop systeem hersteld. Dit idee wordt getest in twee proefprojecten. De pilots zijn inmiddels ontworpen en worden in 2010 aangelegd. Het project wordt gefinancierd door Aqua for All en gevolgd door de Water Harvesting Groep.

'Infiltratie en opslag als deel van de oplossing'

Harry Rolf werkt bij PWN, een waterbedrijf dat ook water infiltreert in de bodem, in dit geval de duinen. 'Vanuit mijn expertise als geohydroloog en mijn werk bij PWN is het mijn drive om te onderzoeken op welke praktische manier dit soort grondwateroplossingen feitelijk kunnen helpen om de waterproblematiek in landelijk gebied op te lossen. In de meeste gebieden valt er op zich genoeg regen, maar alleen in een hele korte periode. Het meeste water stroomt vervolgens weg uit het gebied. Bovengrondse opslag is vaak niet verstandig: grote verdamping, vervuiling, dure aanleg en onderhoud van reservoirs. Infiltratie en opslag in het grondwater kan een belangrijk deel van de oplossing zijn'.

MetaMeta en Grarbet: rehabilitatie waterreservoir in Ethiopië

Suro Village in Ethiopië beschikte in het verleden over een systeem van oppervlaktereservoirs, voldoende om de bevolking door het droge seizoen heen te helpen. Sinds de lokale regering er tien jaar geleden mee ophield de twee reservoirs periodiek schoon te maken, zijn ze dichtgeslibt en bevatten ze na het regenseizoen nog maar voor drie maanden water. In de andere zes maanden van de droge periode is de bevolking nu aangewezen op water van het Ziway meer, dat twintig kilometer verderop ligt. Vrouwen en kinderen zijn per keer zo'n zeven uur onderweg om water te halen. Het tekort aan water is derhalve een ernstig probleem voor de gemeenschap en het dagelijks waterverbruik ligt fors onder de benodigde hoeveelheid. Aanvankelijk was het de bedoeling, beide reservoirs te herstellen. De Water Harvesting Group van Aqua for All en met name Herco Jansen, heeft echter geconstateerd dat er bij de aanleg van het oorspronkelijke reservoir een ontwerpfout is gemaakt en dat het niet zinvol zou zijn om dat reservoir te herstellen. Het project werd daarmee tot een kwart van het oorspronkelijke voorstel gereduceerd.

MetaMeta, de aanvrager van het project, is een consultancy groep die sociaal noodzakelijke diensten levert in het

beheer van waterbronnen. MetaMeta heeft 15 procent van de financiering van het verkleinde project *in kind* opgebracht, de gemeente 's Hertogenbosch financierde 35 procent. MetaMeta werkt samen met de lokale ngo Grarbet niet alleen aan de rehabilitatie van het Suro-reservoir, maar ook aan de ontwikkeling van een duurzame methode om het reservoir te onderhouden. Daardoor vermindert de stress die de bevolking ervaart gedurende het droge seizoen aanzienlijk. Binnen een straal van een kilometer kunnen 2.500 mensen direct gebruik maken van het herstelde reservoir om te voorzien in hun behoefte aan drinkwater en water voor hun huishouden. Indirect profiteren 6.900 mensen die binnen een straal van 3,5 kilometer leven van de rehabilitatie, omdat het reservoirsysteem de gemeenschappelijke bron is in dit gebied.

'Gezamenlijk alternatieven doornemen'

Simon Chevalking, consultant in grondwaterbeheer bij MetaMeta, heeft samen met een lokale consultant onderzoek gedaan naar de kwaliteit van grondwater in het gebied rond Suro Village. 'We constateerden dat grondwater geen goed alternatief zou zijn voor de drinkwatervoorziening, in

verband met het zeer hoge fluoride-gehalte. Rehabilitatie van het systeem van oppervlaktereservoirs leek daarom voor de hand liggend. Samen met collega Frank van Steenberghe heb ik een voorstel geschreven om de financiering binnen te krijgen. Onze aanvraag werd door Aqua for All op een correcte en grondige manier behandeld. De communicatie is direct en informeel. Aqua for All bood mij ook de kans om met Herco Jansen alternatieven voor rehabilitatie door te nemen. De nijpende situatie in Suro Village greep ons aan. Herco's meedenken en zoeken naar een goede oplossing bevestigde ons in onze keuze om iets te willen betekenen voor Suro Village.'

Safi Sana Ltd. in Ghana van start

Safi Sana, het eigen jubileumproject van Aqua for All, is gericht op het opzetten van een franchise formule voor publieke service blocks met drinkwaterverkoop, douche-faciliteiten en toiletten in sloppenwijken. De service blocks worden vervolgens kostendekkend geëxploiteerd, met de allerarmsten als klant. Safi Sana bouwt zelf, maar nodigt ook bestaande publieke toiletten uit aan te sluiten. Essentieel daarbij is dat urine en fecaliën bijeen worden gebracht voor grootschalige verwerking voor energie- en landbouwdoeleinden. Zo moet er een prikkel zijn om nog meer urine en fecaliën in te zamelen, wat weer leidt tot meer kansen voor een groter sanitatieaanbod met hergebruik van nutriënten. Er is dit jaar veel energie gestoken in het op de markt brengen van het Safi Sana concept. Gebleken is dat je toch wel een jaar of twee bezig bent vóór de gedachte ook daadwerkelijk vorm krijgt. Het business plan is samen met de lokale Safi Sana agent en Micro Water Facility uitgewerkt. Ghana wordt het eerste vestigingsland en er is inmiddels

een directeur aangesteld voor Safi Sana Ltd. Het Safi Sana concept wordt enthousiast ontvangen door de lokale ngo's en door de overheid, die zich inzet voor het beschikbaar maken van grond voor de service blocks. Nieuw is de samenwerking tussen publieke en private partijen met ngo's als derde partner.

In een door de Europese Unie geïnitieerde samenwerking op het gebied van duurzaam stedelijk watermanagement wordt onderzoek gedaan naar de toepassingsmogelijkheden van urine in de stedelijke landbouw in en rondom Accra. De Afrikaanse Ontwikkelingsbank heeft via het TPP-programma een lening van een half miljoen euro ter beschikking gesteld voor uitbouw van het Safi Sana concept in Accra met elf blocks en demonstratie van de nieuwste voorzieningen voor nieuwe sanitatie.

Met het aantrekken van Aart van den Beukel in 2009 als directeur van Safi Sana Holding i.o. heeft Aqua for All het project op eigen benen geplaatst. Bestuur en toezicht zijn ingevuld door Aqua for All, Shell, Rabo Bank Foundation en DHV. Zij ondersteunen niet alleen op financieel gebied, maar ook strategisch. Zo heeft Shell een Opportunity Framing Workshop georganiseerd en is DHV bezig met het voorbereiden van een ORIO-aanvraag (Ontwikkelingsrelevante Infrastructuurontwikkeling), in samenwerking met Safi Sana en de andere twee partijen. De ORIO-aanvraag betreft een masterplanning voor transport en verwerking van toiletafval, als energie en nutriëntendrager, ingebed in een lange termijn ontwikkelvisie voor nieuwe sanitatievormen in sloppenwijken. Waterschap Regge en Dinkel speelt een belangrijke rol, doordat het niet alleen financiële ondersteuning biedt maar ook kennis. Dankzij de inbreng van deze partijen kan Aqua for All zich weer richten op haar rol als creatief ontwikkelaar en adviseur.

'Safi Sana is gebaseerd op een visie: kringloopsluiting'

Mathijs Oosterhuis is afvalwatertechnoloog bij waterschap Regge en Dinkel. Hij houdt zich bezig met ontwerp en optimalisatie van rioolwaterzuiveringen en verkent ook nieuwe ontwikkelingen. 'Sinds 2005 is er in Nederland veel aandacht voor het onderwerp nieuwe sanitatie. Waterschap Regge en Dinkel heeft in 2006 besloten een proef te doen met urineverwerking. De resultaten van deze proeven zijn gepresenteerd op een symposium in Wageningen, waar ik in contact kwam met Sjeff Ernes. Hij vroeg me mijn kennis in te brengen in het Safi Sana concept. Eind maart 2009 ben ik mee geweest naar Accra, een zeer indrukwekkende reis. De problemen zijn heel groot en het is tegelijkertijd heel moeilijk om tot verbeteringen te komen. De gedachte achter Safi Sana spreekt me aan: duurzame verwerking van toiletafval met terugwinning van energie en grondstoffen. We hebben hieraan gerekend en zien dat er technisch weliswaar van alles mogelijk is, maar dat de baten vaak niet opwegen tegen de kosten. We blijven meedenken over het concept en geven waar mogelijk advies. Kringlooptechnieken kunnen nu nog te duur zijn voor toepassing, maar met kleine stappen kunnen we wel verbetering bereiken. Het sterke van Aqua for All vind ik dat de organisatie een breed netwerk heeft en in staat is om veel partijen bij elkaar te brengen rond een idee. Safi Sana is gebaseerd op een visie: kringloopsluiting. Deze visie heeft veel mensen enthousiast gemaakt en gemobiliseerd'.

Wereldwaternet: pilot eco-sanitatie in Suriname

Wereldwaternet begon enkele jaren geleden met de verbetering van het drinkwater in het binnenland van Suriname. Sinds 2008 richt het zich ook op sanitatie. In een zevental dorpen langs de Boven Suriname Rivier is de bevolking enthousiast geworden voor het idee van eco-sanitatie. Naast de introductie van latrines wordt de hygiëne verbeterd door voorlichting en de aanleg van vijftien gezamenlijke wasvoorzieningen.

De introductie van compostlatrines vereiste een cultuuromslag, waardoor de aanloop van het project langer duurde dan gepland. Mede dankzij de steun van een lokale leider met medische opleiding is de bevolking nu zo enthousiast, dat zij ook zelf wil investeren. Een composttoilet kost bijvoorbeeld een kleine 250 euro en daarvoor is een microkredietlijn geopend. Zo bevordert het project dat de bevolking haar toekomst in eigen hand kan nemen. Aqua for All heeft een adviesrol vervuld in het voortraject en ondersteunt met subsidie dit nieuwe sanitatieproject.

Afgefallen projecten

Uiteraard slagen niet alle projecten waarin Aqua for All een rol heeft gespeeld. Zo moesten in 2009 verschillende projecten in Kenia worden afgeschreven. Eén vanwege het ontbreken van feedback, een ander vanwege het vermoeden van misinformatie. De projecten waren rechtstreeks bij Aqua for All binnengekomen, waarna we een Nederlandse ngo hadden gevraagd de rol van contractant op zich te nemen. Leerpunt voor ons is dat deze constructie niet altijd handig blijkt. Een ander voorbeeld in Kenia betrof een afgelegen project, dat nog steeds niet van de grond is gekomen. Ook hier was sprake van een door Aqua for All benaderde tussenpartij. Een ander project met een lokale Keniase overheid wil maar niet vlotten, waarbij zelfs de strategie van kleine, voorwaardelijke financieringen niet lijkt te werken.

Deze projecten waren enigszins atypisch voor Aqua for All, maar wel passend in het idee van het ministerie, dat we

ook business cases met ongebruikelijke partijen moeten ontwikkelen om ontwikkelingssamenwerking in een ander vaarwater te krijgen. Door evaluatie van genoemde projecten brengen we onze ervaring en kennis weer op een hoger peil, wat volgende projecten ten goede komt.

Bij de projectselectie vallen soms ook projecten af indien de aanvrager onvoldoende kan onderbouwen waarom de kosten zo hoog zijn. Andere redenen van afwijzing kunnen zijn een onvoldoende technische onderbouwing of het ontbreken van een integrale benadering. Zo bleek de opzet van een financieringsplan voor rurale handpomp in Vietnam niet haalbaar, omdat de markt aldaar inmiddels werd overspoeld met goedkope elektrische Chinese pompen. Twee projecten werden door de aanvragers zelf teruggetrokken: bij de een bleek het onmogelijk om lokaal alles geregeld te krijgen, bij de ander was een meerjaren financiering niet haalbaar.

Door Aqua for All gefaciliteerde projecten

Projectlijst 2009 - Nieuwe contracten en/of doorlopende contracten met sponsorship

Land	Project	Contract partner	Sponsors
Bangladesh	Gopalgonj en Madaripur Watsan	Stichting Max	
Benin	Mono delta WatSan	Le Pont	WvW09, Eureka Achmea, Reest en Wieden, Reeuwijk
Burkina Faso	Bam school sanitatie	Plan Nederland	Zwemmen en Schaatsen
	Vooronderzoek infiltratiedammen	Woord en Daad	W&D Dronten
	Water voor schoolkinderen Lafia	Samenwerking Geldrop Burkina Faso	WvW09
	Waterput Sissa	Stichting A.S.A.P	WvW09
	Sanitatie Kagnimdi Latou	Stichting Yelkabe	WvW09
	Kaprabougua waterput	ZWO Geldrop	
Burundi	Muyenga stad voorstudie	Help Burundi	
Cambodja	Takeo schooltje	Takeo	
Colombia	Ecosan pilot	WfWP	About Water
	Intro rampomp	Connect International	AKVO
Dominicaanse Rep	Los Anones - El Ramon watersysteem	World Servants en sanitatie	Witteveen+Bos
DRC	Kimpemba water Bambale	Bambale	
Ethiopië	Watervoorziening Fase 3	Dark&Light	RC Brielle
	Walal rurale WatSan 2	SOG	WvW09, Janivo
	Rehabilitatie Suriu Reservoir	MetaMeta	MetaMeta
	Kale Heywet	Tear	
	Vervolg sanitatie Abi Adi	Stichting Msele	WvW09
Gimbuchi watervoorziening	Women for Water Partnership	About Water	
Ghana	Chera WatSan en boorputten	Pompen = Leven	WML
	Pilots TPP samenwerking	IRC, Simavi, ICCO, A4A	
	Cape Coast dorpsaansluiting 2	Water for Life	WvW09
	Thoubodum decentraal systeem	Water for Life	Water for Life
	Mechanisering bestaande putten	RC Zutphen/Vorden	
	Waterdistributie Accra/Sabon Zongo	Water for Life	Water for Life
	Mechanisatie Anfoega waterput	Water for Life	Water for Life
Guatamala	Ecosan maya families	Stichting Guacamaya	
Guinea	Chloorproductie units	Unicef	Wavin
India	Palmyra kleinschalige waterfilters	Basic Water Needs	Waterbedrijf Groningen, WvW09
Indonesië	Desa scholen Java	Kinderhulp Indonesië	WvW09, JCI Volcke Rack, RC Apeldoorn
	Zonnepomp	Ortega	
	Papua Barat	Simavi	WMD
Kameroen	Bambui borehole	Mill Hill	
	Nkwen	Vrienden van Kameroen	
Kenia	Kamapdep WASH	Simavi	WvW09
	Zanddammen Kitui 2	SRA Meppel	WvW09 Meppel en Groningen
	Kitise habitat en regenwaterbenutting	Dorcas	Ventura Systems B.V. en donateurs
	Kajiado WASHEC & capaciteit	AMREF Flying Doctors	WvW09, WML, WMD, experts
	Promotie Peepoo zakjes	PeePoople	MWF
	Wikivuvwa Water Project	Dorcas	Bouwmaat, Van Berkum
	Nyakwere watsan scholen	Stichting Buru Nyakwere Nederland	WvW09 + RC Hulst
	Waterputten Kajiado en Mandera	Stichting Namelok	WvW09
	Pilot Kenia Life Line voor scholen	Tenda Pamoja	WvW09
	Murumba Primary school	Women for Water Partnership	About Water
	Nakuru Regenwatertanks 2009	RC Hoorn	
	Regenopvang voor weeskinderen Kisumu	Stichting DWKK	
	Watsan Kwale en Msambweni	East African Care	
	Eldoret	Zeeland	

Land	Project	Contract partner	Sponsors
Liberia	Monrovia cholera spots	ZOA Vluchtelingen zorg	WvW09 en W4W09
Malawi	5 boreholes zuid Malawi	Stichting Stephanos	
	Watsan Service Centrum	Josse KCC	
	Mwandama II	Yara	
Mali	Waterput school Sebekoro	Vrienden van de Sahel	WvW09
	Arboloo toiletten	O de Mali	
Mauretanie	Rehabilitatie boorput Garalol	Stichting Silent Work	WvW09
Mongolie	Ger wijken waterkiosken 2	Water for Life	Water for Life, WvW10
Mozambique	School sanitatie Zuid 1 en 2	Water for Life	Water for Life
	Marktintroductie Tulip syphon filter	Connect International	Waterbedrijf Groningen
	Tete 3 wijk watervoorziening Mutemba	Water for Life	Water for Life, WvW10
	Touwpompen Ricatla	Connect International	Kerk in Actie
Nederland	WIP Innovatiefonds	TU-Delft	TU-Delft, Hatendoer Water
	Opschaling zanddammen	RAIN	Delfland
	Promotie 3R - vasthouden regenwater	Rain 3R	Rain, Acacia, Meta Meta, KWR, experts
	Opstart Safi Sana 2		Shell, DHV, Rabo, Waterschap Regge en Dinkel
	Werkgroep Waterbehandling	A4A	Witteveen+Bos, Betascope bureaus, experts
	Werkgroep Ceramic Pot Filters 2	A4A	Water Laboratorium, Practica, Yacht, experts
	AT at Work	Aid Environment	
Nepal	300in6 secretariaat	Holtslag	Participanten
	WatSan ZW Nepal	Unicef	St 2015, Hach-Lange
	Latrines en biogas	Ramro	WvW 2009
Nicaragua	Dipjoti	Dipjoti	
	Matagalpa stroomgebied beheer, uitvoering	LeAF, Dommel, S. Rijnlanden	WS Dommel, Stichtse Rijnlanden en LeAF, co-fin NWB
	La Libertad water en sanitatie sanitatie Nandaima	SB Doetinchem	WS Rijn&IJssel, LeAF, NWB
Papoea NG	Rurale WatSan in Highlands	Unicef	Wavin
Rwanda	Rehabilitatie Mutera	PWN	PWN
	Training en constructie waterpunten Ruhango	Stichting Samen in Actie	
Senegal	Yayame ontzilting	Yayame	WvW07, WvW08, Artemis
Sierra Leone	Dorpsdrinkwater en sanitatie 2	Dibiya	JCI Volcke Rack
	Makonkari water project	Sierra Leone Youth Initiative	Earth Water
Sri Lanka	Kleine watsan projecten	Stichting Kansarmen Sri Lanka	WvW09
Sudan	Gedaref schoolsanitatie	SPEG	WvW09, Gem Eindhoven, Brabant Water, De Dommel
	Regional training Gedaref, Port Sudan and Beheira	Dunea	Dunea
Tanzania	Bwambo watersysteem	SB Tilburg	WvW09
	Chalinze drinkwater en sanitatie	Vrienden van Chalinze	Roer en Overmaas, Rabobank W4L, Bude, Kiwanis, A.Jurgens
	Onderzoek Mweteni watersysteem	WfWP	
	Usambara bronverbetering	Chamavita	PWN, Boutwijk
	Touwpompen en Waterfilters	Connect International	WvW09, RC Apeldoorn
	Kongwa Maji Sanitary Biogas Plant Project	Stichting Proplan	Universiteit Wageningen
Uganda	Kigezi Diocese WatSan	Tear	
	Sisili Soroti 2009	Cordaid	WML, Waterbedrijf Groningen Pr. Alexanderschool - Bergen
	Mmanze Regentanks en latrines	Fred foundation	WvW09, RC Apeldoorn
Vietnam	Waterputten en ijzerbehandeling	The Healthy Vine Trust	WvW09
	Danang scholen visserswijken	Water for Life	Water for Life
	Danang Lien Chieu	Water for Life	Water for Life
Zambia	Nam Phuoc	Water for Life	Water for Life
	Water en Sanitatie Chipata	Woord en Daad	WvW09
Zimbabwe	Marketing Siphon filter	Connect International	Huisman Foundation
	Macheke boorput	Durlstone Foundation	RC Dronten

Wandelen voor Water

Wandelen voor Water komt boven het miljoen

De campagne Wandelen voor Water wordt jaarlijks georganiseerd voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs in het kader van Wereld Water Dag. De afgelopen jaren is de belangstelling boven verwachting gegroeid. Aan de eerste sponsorloop in 2003 namen 650 leerlingen deel en de opbrengst bedroeg toen 20.000 euro. De zevende sponsorloop, in 2009, trok maar liefst 19.000 deelnemers van 419 scholen en leverde een bedrag op van 550.000 euro. Dit bedrag werd door Aqua for All verdubbeld. Daardoor ging ruim 1,1 miljoen euro naar de projecten waarvoor de leerlingen hebben gelopen.

Het zal duidelijk zijn dat deze groei een goede organisatie vereist. Samenwerking met COS Nederland in dezen lukte niet, maar met individuele COS-organisaties werken we al jarenlang goed samen. Samen met Simavi, AMREF Flying Doctors en ZOA Vluchtelingen zorg heeft Aqua for All vervolgens de zogeheten Kopgroep geïnstalleerd, met een externe coördinator voor Wandelen voor Water, Marieke Roekx. Voorheen waren de organisatietaken en -kosten binnen het bureau van Aqua for All opgenomen. De Kopgroep vormt het gezicht naar buiten voor Wandelen voor Water en bewaakt de succesformule van de campagne.

Aqua for All helpt particuliere initiatieven met het vinden van geschikte gastdocenten voor lessen op de scholen om de leerlingen bewust te maken van het feit, dat betrouwbaar drinkwater thuis uit de kraan voor veel kinderen op de wereld nog niet vanzelfsprekend is.

'We zijn nog elk jaar gegroeid!'

Sinds 2008 is de gehele coördinatie van Wandelen voor Water in handen van Marieke Roekx. Marieke heeft een achtergrond op het gebied van marketing en communicatie, voor zowel commerciële als non-profit organisaties. Zij heeft ondermeer de website van Wandelen voor Water uitgebouwd met veel praktische informatie, zoals de voorbeeldbrieven en persberichten die de steunpunten kunnen gebruiken. Marieke: 'Voor de organisatie van Wandelen voor Water kan ik over zo'n 55 - landelijk verspreide - steunpunten beschikken, zoals ngo's en Rotary Clubs. Wij leveren campagnemateriaal aan de steunpunten om de lokale organisatie van Wandelen voor Water te vergemakkelijken. Zij benaderen bijvoorbeeld de scholen in hun gebied, voorkomen dubbelingen en regelen de lokale activiteiten. Zelf organiseer ik samen met de Kopgroep de landelijke manifestatie en de centrale public relations, in 2009 met Sylvana Simons vanuit het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Geweldig dat de actie zo'n succes is, we zijn nog elk jaar gegroeid!'

'Meer geld voor projecten van Simavi'

Sandra van der Willigen is fondsenwerver particuliere markt bij Simavi, al jarenlang een steunpunt voor Wandelen voor Water. Simavi heeft dit jaar een record aantal van 94 deelnemende scholen met 6.100 leerlingen enthousiast kunnen maken. 'Wandelen voor Water groeit en door de verdubbeling door gemeenten, Rotary Clubs en uiteindelijk Aqua for All halen we steeds meer geld op voor de projecten van Simavi. Elk jaar dienen we een ander project in bij Aqua for All. Dit jaar kunnen we een project in Kenia waarschijnlijk helemaal financieren met de opbrengst van Wandelen voor Water.'

Sandra maakt ook deel uit van de Kopgroep. 'In onze missie staat dat we de Nederlandse bevolking voorlichting geven over het werk van Simavi. Het evenement Wandelen voor Water sluit hier heel goed bij aan. Je informeert niet alleen de leerlingen, maar ook hun ouders en mensen daaromheen. Door de oprichting van de Kopgroep twee jaar geleden zijn we er nauw bij betrokken om hier landelijk een groot evenement van te maken. Sterk punt van Aqua for All, en in het bijzonder Marieke, is de begeleiding en coördinatie van 55 steunpunten. Dat is een hele klus.'

'Aqua for All koppelt AMREF aan medeorganisatoren'

Taika van der Harst is verantwoordelijk voor communicatie en fondsenwerving bij AMREF Flying Doctors. Taika maakt ook deel uit van de Kopgroep. 'In Wandelen voor Water komt alles samen: duizenden energieke Nederlandse kinderen van groepen 7 en 8 die betrokken zijn bij hun leeftijdsgenootjes in ontwikkelingslanden, geld voor onze water- en sanitatieprogramma's in Afrika én tientallen medewerkers van onze (bedrijfs)partners die vrijwillig de gastlessen verzorgen. Aan mij de schone taak om dit alles te coördineren voor AMREF Flying Doctors, wat ik met veel plezier doe. Aqua for All is naast landelijk initiatiefnemer onmisbaar als "bewaker" van de randvoorwaarden van Wandelen voor Water. Maar nog belangrijker: ze koppelen ons aan medeorganisatoren als Waterleiding Maatschappij Limburg, het Nederlands Watermuseum en verschillende Rotary Clubs. En zonder hen is het onmogelijk om een opbrengst van ruim 100.000 euro te behalen en duizenden Afrikanen een gezonde toekomst te bieden!

Financieel jaarverslag

Extern accountant Deloitte heeft begin februari de jaarrekening van 2009 gecontroleerd en goedgekeurd. Enkele relevante punten inzake de jaarrekening:

Budgetten

In 2009 is er in totaal ruim 6,6 miljoen euro besteed aan projecten en programma's. Naast een laatste restant van verplichtingen met financiering uit het oude TMF-budget, is het extra budget aangesproken dat DGIS ons voor 2009 en 2010 beschikbaar heeft gesteld. In afwachting van de definitieve handtekening van de minister, die in augustus werd gezet, is een groot aantal programma's voorbereid. Deze konden in de tweede helft van 2009 worden geëffectueerd. Twee programma's - met een omvang van 500.000 euro - zijn tussentijds teruggetrokken door de indieners zelf.

Overhead

De overhead is beperkt tot elf procent, ondanks extra activiteiten. Om te beginnen is in 2009 stevig geïnvesteerd in communicatie en public relations. Aqua for All treedt nadrukkelijker uit de schaduw, zowel nationaal als internationaal. Met een betere website stemmen we vraag en aanbod van expertise voor projecten inzichtelijker en aantrekkelijker af. De aanvraag voor MFS-2 vergde extra inzet van adviseurs en het eigen bureau. De campagne Wandelen voor Water was groter dan verwacht, een mooi resultaat, maar daardoor waren de kosten van campagnemateriaal en rugzakjes ook hoger dan begroot. De opzet van een kwaliteitssystem resulteerde in de uitreiking van het ISO 9001-certificaat tijdens de stakeholders bijeenkomst.

Transparant, duurzaam en garanties voor resultaat

Het gecertificeerde kwaliteitssystem en de jaarlijkse controle door een externe accountant staan borg voor een transparante werkwijze, waardoor sponsors en overheid weten dat hun geld bij Aqua for All in goede handen is. Wij toetsen ook de resultaten van projecten, door middel van steekproefsgewijze veldbezoeken. Contractueel leggen we vast dat onze uitvoerende partners verantwoordelijk zijn voor het projectresultaat, waarop we hen aanspreken.

Met onze aantoonbare bijdrage aan de realisatie van millenniumdoel 7 helpen wij goede-doelen-stichtingen en organisaties om hun maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Zij profiteren van onze expertise en ons netwerk, waardoor wij hen werk uit handen kunnen nemen. Financiële fondsen zien hun donatie aan Aqua for All gekoppeld worden aan particuliere bijdragen, waardoor twee keer zoveel projecten tot stand komen.

Behalve projecten worden ook de bureau-activiteiten van Aqua for All gesponsord, waardoor de overheadkosten laag kunnen blijven. Aqua for All dankt hiervoor: b.ont concept & design, Couwenberg Strategie & Communicatie, Grafisch bedrijf Crezée, Deloitte, Geneste & Van Namen Adviseurs, Luidend Advies, Maris, Micro Water Facility, Nederlands Watermuseum, Nova Forum Business Media, Preselecta, Roekx communicatie / advies, Smidt Grondwateradvies, Vivat, alsmede de vele experts van KWR, Haskoning, Witteveen+Bos en DHV.

Vorderingen

In 2009 is het bedrag aan vorderingen op de peildatum van 31 december 2009 een ogenschijnlijk hoog bedrag van circa 1,5 miljoen euro. Dat wordt grotendeels veroorzaakt door nog te ontvangen DGIS-subsidie. De andere grote vordering betreft de toegezegde inbreng door projectfinanciers en/of sponsors.

Openstaande verplichtingen

Voor openstaande verplichtingen geldt ongeveer hetzelfde als voor de vorderingen. Aqua for All hanteert als grondslag dat de contractverplichting die in het boekjaar wordt aangegaan, wordt opgenomen in de jaarrekening.

'Nauw betrokken bij MFS-2 aanvraag Aqua for All'

Aqua for All heeft een nieuwe subsidieaanvraag bij het ministerie ingediend, ondersteund door zestien organisaties uit de watersector: drinkwaterbedrijven, Vewin, waterschappen, KWR, STOWA, NWP, AKVO, NWB-fonds en Wateropleidingen. Ook de Unie van Waterschappen zond een support letter. Cathelijn Peters, programmaleider Internationaal bij de Unie van Waterschappen, legt uit waarom. 'Onlangs heeft de Unie haar visie op internationale samenwerking vastgesteld. Voor het eerst spreken we de ambitie uit om gezamenlijk, als waterschapssector, een bijdrage te leveren aan internationale samenwerking. Uitgangspunt is aansluiting te zoeken bij initiatieven van andere actoren binnen de watersector, zoals waterleidingbedrijven, ngo's of kennisinstellingen. Binnen zo'n partnerschap brengen wij onze expertise in. Aqua for All heeft de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd om de inzet van de waterschapssector op millenniumdoel 7 mogelijk te maken. Wij zien graag dat Aqua for All deze rol de komende jaren blijft vervullen.'

Jaarrekening 2009

Staat van Baten en Lasten

LASTEN			BATEN		
	2009	2008		2009	2008
Projectbijdragen oud programma	€ 1.229.606	€ 5.311.182	Fondsenwerving		
Projectbijdragen nieuw programma	€ 5.433.673	€ -	Bijdragen van deelnemers	€ -	€ 573.662
	€ 6.663.279	€ 5.311.182	Bijdragen projectdeelnemers	€ -	€ 498.957
Overhead			Bijdragen sponsors	€ 679.921	€ 709.911
Organisatiekosten WvW	€ 165.670	€ 43.349	Bijdragen donateurs	€ 15.221	€ 73.566
<i>Projectkosten</i>			Bijdragen acties (WvW)	€ 637.592	€ 280.157
PSAC	€ 1.972	€ 16.156	Bijdragen projectaanvragers	€ 2.142.330	€ 127.056
<i>Overige overhead</i>				€ 3.475.064	€ 2.263.309
Kosten inhuur personeel	€ 67.629	€ 28.165	Opbrengsten About Water	€ 72.914	€ -
Loonkosten	€ 395.970	€ 344.996	Overige opbrengst	€ 33.711	€ 55.305
Overige personeelskosten	€ 10.039	€ 5.146	Subsidies		
Huisvestingskosten (incl. servicek)	€ 23.370	€ 31.985	TMF-subsidie oud	€ 1.100.000	€ 3.598.641
PR, communicatie en representatie	€ 70.183	€ 18.972	TMF-subsidie nieuw	€ 2.933.542	€ -
Automatiseringskosten	€ 23.086	€ 41.013	Financiële baten	€ 26.385	€ 16.642
Advieskosten MFS en beleid	€ 21.564	€ 51.880			
Kosten Kwaliteitsbeheersing (ISO)	€ 29.660	€ -			
Stakeholdersmeeting	€ 7.327	€ 7.964			
Overige overheadkosten	€ 41.642	€ 17.981			
Oprichting Safi Sana	€ -	€ -			
Afschrijvingskosten	€ 4.765	€ 4.305			
Onvoorziene uitgaven	€ -	€ -			
	€ 695.236	€ 552.407			
Totale overhead kosten	€ 862.878	€ 611.911			
Kosten About Water	€ 90.079	€ -			
Afboeking oninbare vorderingen	€ 25.380	€ 10.804			
Saldo van baten en lasten	€ -	€ -			
Totaal lasten	€ 7.641.616	€ 5.933.897	Totaal baten	€ 7.641.616	€ 5.933.897

Balans

ACTIVA		PASSIVA	
	31-12-2009	31-12-2008	
Materiële vaste activa			Reserves en fondsen
Computerapparatuur	€ 17.997	€ 17.220	Besteedbaar vermogen
	€ 17.997	€ 17.220	€ 477.303
Vorderingen			Resultaat lopend jaar
Bijdragen, donaties en acties	€ 88.930	€ 191.283	€ -
Nog te ontvangen bedragen	€ 978.430	€ 339.586	€ 477.303
Subsidievorderingen	€ 359.090	€ 889.450	Kortlopende schulden
Overige vorderingen	€ 26.152	€ 16.225	Nog te betalen vakantiegeld
Vooruitbetaalde kosten	€ 81.467	€ 4.802	€ 26.855
	€ 1.534.069	€ 1.441.346	Nog te betalen inzake projecten
Liquide middelen			€ 3.093.796
Rabobank RC	€ 2.092.108	€ 834.762	Overige nog te betalen bedragen
	€ 3.644.174	€ 2.293.328	€ 46.220
			€ 3.166.871
			€ 3.644.174
			€ 2.293.328

Hoogtepunten in 2009

< 16 januari 2009: Drinking with the wind

Tijdens de Vakantie cursus in Delft lanceerde Aqua for All samen met Hatenboer Water en de TU Delft het nieuwe innovatiefonds Drinking with the wind, een fonds voor duurzame watertechnologie. De werking werd gedemonstreerd door met windenergie een touw-pomp de glazen te laten vullen.

> 26 maart 2009: Wereld Water Dag

Samen met Unicef en NWP werd voor de derde keer het Wereld Water Dag-congres georganiseerd in Rotterdam. Thema was dit keer 'Recht op water & sanitatie'.

Aqua for All organiseerde een workshop rondom nieuwe sanitatie en business. Aan het eind van Wereld Water Dag werd de totale verwachte opbrengst gepresenteerd van Wandelen voor Water, op dat moment ruim een miljoen euro inclusief de verdubbeling door Aqua for All. Later steeg dit bedrag nog tot ruim 1,2 miljoen euro.

< 15 mei 2009: Water & Sanitatie dag

Deze landelijke bijeenkomst was bedoeld voor mensen die projecten of organisaties steunen in ontwikkelingslanden op het gebied van water en sanitatie. De themagerichte dag, georganiseerd door Aqua for All samen met de stichting AKVO (dat water betekent in Esperanto), was gewijd aan nieuwe ontwikkelingen in de watsan-wereld en de ontwikkelingssamenwerking. Een gewaardeerde gelegenheid om ervaringen uit te wisselen en veel voorkomende problemen te bespreken.

> Augustus 2009: DGIS-subsidie toegekend

De subsidie uit de periode 2006-2010 was medio 2009 al geheel besteed. Het was dan ook een mooie dag toen Aqua for All de goedkeuring kreeg van DGIS voor een extra financiële injectie met zeven miljoen. De water- en ngo-sector kan daarmee voor de hele periode gewoon op Aqua for All blijven rekenen.

Een feestelijk moment voor het team!

< 16 september 2009: Stakeholders meeting Aqua for All

Sjef Ernes ontvangt het ISO 9001-certificaat uit handen van Bouke Meekma van Kiwa Certificaten & Keuringen tijdens de goedbezochte stakeholders meeting in Arnhem. Tijdens het minisymposium werd met circa tachtig relaties gesproken over 'Kwaliteit staat niet ter discussie'. Tevens werd de nieuwe website en huisstijl van Aqua for All gepresenteerd. Tot vrijwilliger van het jaar is Bert Bakx gekozen.